انجمن ایرانی
مطالعات سازمان ملل متحد
Iranian Association for United Nations Studies

دو هفته نامه انجمن ایرانی مطالعات سازمان ملل متحد

تازه های ملل متحد

شماره ۳۴
فروردین ۹۳

* اعتراض ایران به عدم صدور روادید برای نماینده ایران در ملل متحد از سوی آمریکا
* گزارش آژانس بین المللی انرژی اتمی از انجام تعهدات ایران ناشی از برنامه اقدام مشترک
* قطعنامه مجمع عمومی ملل متحد مبنی بر عدم شناسایی وضعیت کریمه
* تصمیم دیوان بین المللی کیفری به گزارش عدم همکاری کنگو در بازداشت البشیر به شورای امنیت و مجمع دولت های عضو اساسنامه رم
* رأی دادگاه بین المللی کیفری یوگسلاوی سابق در خصوص درخواست تبرئه ملادیچ
* نگرانی ملل متحد در خصوص انجام کمک های انساندوستانه و وضعیت حقوق بشر در میانمار
* انعقاد پروتکل ضمیمه به کنوانسیون ۱۹۶۱ راجع به جرایم ارتکابی در هواپیما
* لازم الاجرا شدن پروتکل الحاقی سوم کنوانسیون حقوق کودک

تازه‌های ملل متحد

دو هفته نامهٔ انجمن ایرانی مطالعات سازمان ملل متحد
سال دوم، شمارهٔ سی و چهارم، فروردین ماه ۱۳۹۳

نویسندگان:

حسن کمالی نژاد
دانش آموختهٔ کارشناسی ارشد حقوق بین الملل، دانشگاه تهران

نسیم زرگری نژاد
دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین الملل، دانشگاه تهران

فاطمه یاوری
دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین الملل، دانشگاه شهید بهشتی

زیر نظر:

دکتر امیر حسین رنجبریان
استادیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

نشانی: تهران، خیابان کریم خان، خیابان شهید عضدی شمالی (آبان شمالی)،
ساختمان دانشگاه علامه طباطبایی، پلاک ۷۶، طبقه دوم، اتاق ۲۰۱

تلفن: ۸۱۰۳۲۲۰۱ – ۰۲۱
پایگاه اینترنتی: www.iauns.org
رایانامه: info@iauns.org

اعتراض ایران به عدم صدور روادید برای نماینده ایران در ملل متحد از سوی آمریکا

حسن کمالی نژاد

وزارت امور خارجه آمریکا در ۱۲ آوریل ۲۰۱۴ به طور رسمی اعلام کرد که برای حمید ابوطالبی، نماینده جدید ایران در ملل متحد، به سبب مشارکت وی در گروگان گیری کارکنان دیپلماتیک و کنسولی آن دولت در تهران، روادید صادر نخواهد کرد. [متن خبر] پیش از آن، حدود ۳۰ تن از سناتورهای آمریکایی در نامه ای خطاب به باراک اوباما نوشتند «ایالات متحد نباید به شخصی که به طور علنی مشارکت در یک اقدام تروریستی علیه ایالات متحد و شهروندانش را پذیرفته است، مجوز ورود بدهد. ما درخواست می کنیم که ... به سفیر پاور [نماینده ایالات متحد در ملل متحد] دستور دهید تا جهت تضمین اینکه او [ابوطالبی] هرگز به عنوان یک نماینده در ملل متحد پذیرفته نخواهد شد، با دبیرکل ملل متحد همکاری کند.» [متن نامه] ابتدا سنا و سپس مجلس نمایندگان ایالات متحد به ترتیب در ۷ و ۱۰ آوریل ۲۰۱۴ با تصویب قانون مقرر کردند که آن دولت «از پذیرش هر نماینده ای در ملل متحد به خاک ایالات متحد که مشخص گردد در فعالیت های جاسوسی یا فعالیت های تروریستی علیه ایالات متحد دست داشته است و تهدیدی برای منافع امنیت ملی ایالات متحد ایجاد کند، خودداری کند.» [متن قانون] اوباما در ۱۸ آوریل این قانون را امضا کرد. [متن خبر] ظریف، وزیر امور خارجه ایران، خودداری آمریکا از صدور روادید برای ابوطالبی را اقدامی ناپذیرفتنی دانست. [دریافت فایل تصویری] تخت روانچی، معاون اروپا و آمریکای وزارت امور خارجه گفت که از طریق دفتر نمایندگی ایران در ملل متحد «در نامه ای به دبیرکل این سازمان ضمن انتقاد از برخورد امریکا با مسأله سفیر پیشنهادی، فعال شدن آقای بان کی مون و اعلام نظر حقوقی اش را خواستار شدیم.» [متن خبر] وی افزود که «انتظار ما این است که طبق مقررات موجود یعنی براساس توافق نامه میان دولت آمریکا به عنوان میزبان سازمان ملل متحد و دبیرخانه این سازمان، آمریکا باید امور دیپلمات های معرفی شده به سازمان ملل متحد را تسهیل کند... موضع ما در این باره از نظر حقوقی کاملا مشخص و روشن است و درخواست کرده ایم که کمیته روابط با دولت میزبان در اسرع وقت تشکیل شود. این کمیته هر دو ماه یک بار تشکیل جلسه می دهد ولی ما خواسته ایم که به طور اضطراری تشکیل جلسه دهد و به این موضوع رسیدگی کند.» همچنین در پاسخ به اظهارات سخنگوی وزارت امورخارجه آمریکا مبنی بر تجدیدنظر نکردن آمریکا در موضوع ابوطالبی، وی گفت: «از نظر ما اظهارات آمریکایی ها در این باره مردود و این اقدام دولت امریکا خلاف توافق مقر است که میان این دولت و دبیرخانه سازمان ملل متحد امضا شده است.» [متن خبر و متن توافق نامه مقر] از سوی دیگر، غلامحسین دهقانی سرپرست نمایندگی ایران در ملل متحد در دیدار با میگوئل سوارز، معاون حقوقی دبیرکل ملل متحد، به اقدام آمریکا در ندادن روادید ابوطالبی اعتراض کرد. دهقانی

اظهار داشت که سازمان ملل به عنوان نهادی بین المللی پذیرای نمایندگان دولت های مستقل و دارای حاکمیت است، و هر دولتی سفیر و نماینده دایم خود را بر اساس مقررات داخلی خود انتخاب می کند و ایران نیز بر همین اساس یکی از دیپلماتهای حرفه ای و با تجربه خود را برای تصدی این پست معرفی کرد. دهقانی افزود: این اقدام، خلاف تعهدات دولت میزبان بر اساس قرارداد مقر با سازمان ملل متحد و دیگر مقررات حقوق دیپلماتیک است و بدون تردید در کار سازمان و فعالیت دولت های عضو تاثیر نامطلوب خواهد داشت و به تضعیف جایگاه سازمان ملل منتهی خواهد شد. معاون دبیرکل نیز در پاسخ اظهار داشت که نامه ارسالی ایران را مطالعه کرده است و با توجه به ابعاد حقوقی موضوع، این مساله در دست بررسی است. همچنین از دبیرکل خواسته شده است تا نامه اعتراض آمیز ایران به عنوان سند رسمی مجمع عمومی میان همه اعضای سازمان منتشر شود. [متن خبر] به علاوه، وزارت امور خارجه روسیه در بیانیه ای اعلام کرد: خودداری آمریکا از صدور روادید برای نماینده ایران در ملل متحد نقض تعهدات بین المللی آمریکا و مغایر با تعهدات آن دولت به عنوان دولت میزبان ملل متحد است و چنین اقدامی را جز به عنوان ابزاری برای فشار سیاسی بر یک دولت عضو سازمان نمی توان تلقی کرد. روسیه یادآوری کرد: مطابق با بند ۴ موافقت نامه سال ۱۹۴۷ میان ملل متحد و دولت آمریکا در مورد مکان استقرار ساختمان مرکزی ملل متحد، حکومت فدرال و ایالت ها و مقام های محلی آن دولت نمی توانند مانع سفر مقام های دولت های عضو سازمان شوند. [متن خبر] از سوی دیگر، اظهارات سخنگوی بان- پیش از اطلاع رسمی موضوع از سوی ایران و آمریکا - مبنی بر اینکه اختلاف میان ایران و ایالات متحد «موضوعی دو جانبه میان ایران و آمریکا است و ملل متحد دخالتی در آن ندارد» با انتقاد رسانه های ایران روبرو شده است. [متن خبر] از نظر برخی تحلیلگران، آمریکا از این طریق در صدد ارزیابی میزان نفوذ خود بر ملل متحد است. [متن خبر] شایان ذکر است که آمریکا در ۱۹۸۸ از ورود یاسر عرفات، رییس سازمان آزادی بخش فلسطین که قصد شرکت در نشست سالیانه مجمع عمومی ملل متحد را داشت خودداری کرد که سرانجام پس از ورود دبیرکل ملل متحد به موضوع و عقیده آمریکا به نبود اختلاف بین طرفین (و در نتیجه خودداری آن دولت از ارجاع موضوع به داوری)، مجمع عمومی از دیوان بین المللی دادگستری درخواست نظر مشورتی کرد. [متن بیانیه ایالات متحد مبنی بر خودداری از صدور روادید برای عرفات و متن نظر مشورتی] سال گذشته نیز عمر البشیر، رییس جمهور سودان پس از درخواست دیوان بین المللی کیفری ازآمریکا برای بازداشت وی در صورت ورود به نیویورک و تعلل دولت اخیر در صدور ویزا، از سفر به نیویورک برای حضور در نشست سالانه سران دولت ها در مجمع عمومی منصرف شد. [متن خبر و بنگرید به شماره ۲۱ این مجموعه]

گزارش آژانس بین المللی انرژی اتمی از انجام تعهدات ایران ناشی از برنامه اقدام مشترک

حسن کمالی نژاد

مدیرکل آژانس بین المللی انرژی اتمی در گزارش جدید راجع به ارزیابی اجرای «اقدامات داوطلبانه» ای که ایران در برنامه اقدام مشترک (توافق ژنو بین ایران و ۵+۱) پذیرفته است، تأیید کرد که ایران در هیچ یک از تأسیسات اعلام شده اش غنی سازی بالای ۵ درصد نداشته است؛ در هیچ یک از تأسیسات اعلام شده اش آبشارهای سانتریفوژها را به کار نیانداخته است؛ بخشی از مواد غنی شده ۲۰ درصد را به سطح ۵ درصد رسانده و بخشی دیگر را تبدیل کرده؛ هیچ اقدام اضافی در کارخانه تولید سوخت، کارخانه فوردو و رآکتور اراک انجام نداده است؛ در پاسخ به پرسشنامه آژانس، اطلاعات روزآمدی را در اختیار آژانس قرار داده است؛ برای بازرسان آژانس دسترسی ضابطه مند به معدن گچین بندرعباس و برخی تأسیسات دیگر فراهم کرده و همچنین به طور روزانه بازرسان آژانس قادر به بازدید از تأسیسات فردو و اراک هستند. [متن سند و نسخه فارسی آن] در همین راستا، آمانو، مدیرکل آژانس در مصاحبه با خبرگزاری شینهوا اظهار کرد که بیانیه نوامبر ۲۰۱۴ ایران و آژانس در مورد چارچوبی برای همکاری با فرض اینکه دوطرف همکاری شان را در مورد بررسی ابعاد احتمالی نظامی ایران در ماه مه آغاز کنند، امضا شد اما تاکنون همکاری و پاسخ روشنی از جانب تهران درباره این ارائه نشده است. ایران در خصوص همکاری در مورد سایت پارچین سکوت کرده و بنابراین آژانس نمی تواند نتیجه گیری کند که همه ابعاد و تاسیسات هسته ای آن صلح آمیز است. [متن خبر] در همین باره نجفی نماینده دایم ایران در آژانس اعلام کرد اینکه آژانس با عدم اجرای پروتکل الحاقی نمی‌تواند در خصوص عدم فعالیت‌های احتمالی (هسته‌ای) اعلام نشده نظر دهد فقط مربوط به ایران نیست و بسیاری از اعضای آژانس که پروتکل الحاقی را یک سند داوطلبانه می‌دانند، آن را اجرا نکرده‌اند. نجفی در خصوص گزارش اخیر مدیرکل گفت که گزارش در واقع روزآمد شده سند قبلی و نشان دهنده آن است که ایران به اجرای اقدامات داوطلبانه طبق توافق ژنو همچنان ادامه می‌دهد. با اجرای اقدامات طبق توافق ژنو و همچنین اقدامات عملی توافق شده طبق بیانیه مشترک در مورد چارچوبی برای همکاری، ایران اقدامات داوطلبانه‌ای را به اجرا در آورده که بر اساس آن تمام ابعاد برنامه هسته‌ای کاملا شفاف بوده است. طبق گزارش‌های آژانس، همه فعالیت‌ها صلح‌آمیز بوده است و آژانس هیچ انحرافی را تاکنون ثبت نکرده است. مواضع ایران در خصوص اجرای کد اصلاح شده ۳-۱ و همچنین پروتکل الحاقی که آمانو به آنها اشاره کرده نیز کاملا روشن است. ایران قبلا هر دو را امضا و به صورت داوطلبانه اجرا می کرد ولی با ارجاع غیرقانونی و غیر حقوقی موضوع ایران به شورای امنیت و وضع تحریم های ناعادلانه اجرای آن‌ها را متوقف کرد. لذا اینکه با عدم اجرای پروتکل الحاقی آژانس نمی‌تواند در خصوص عدم فعالیت های احتمالی اعلام نشده نظر دهد فقط

مربوط به ایران نیست و بسیاری از اعضای آژانس که پروتکل الحاقی را یک سند داوطلبانه می دانند آن را اجرا نکرده اند.[متن خبر] از سوی دیگر، از سوی دیگر، ایران در مکاتبه اخیرش به مدیرکل آژانس، درخواست کرده است که آژانس بر اساس تعهداتش در مورد افشای اطلاعات محرمانه ارائه شده از سوی ایران توسط برخی مقامات مرتبط با آژانس تحقیق کند. همچنین، ایران به تفسیر مدیرکل از بیانیه دوم طرفین که بنا است تا ۱۵ می ۲۰۱۴ به طور کامل اجرا گردد، اعتراض کرده است. بر اساس تفسیر مدیرکل بیانیه اخیر در بردارنده موضوع ابعاد نظامی پرونده هسته ای ایران است، اما ایران چنین تفسیر را مغایر با متن بیانیه می داند، زیرا در هیچ جای از بیانیه به موضوع ابعاد نظامی پرونده هسته ای ایران اشاره نشده است. ایران همچنین به اصرار مدیرکل مبنی بر اجرای پروتکل الحاقی از سوی ایران اعتراض کرد و آن را مغایر با اصل تثبیت شده لزوم رضایت دولت ها در انعقاد معاهدات بین المللی و قطعنامه های کنفرانس عمومی آژانس می داند. [پاسخ اخیر ایران به گزارش ۵ مارس مدیرکل آژانس] شایان ذکر است کمالوندی، سخنگوی سازمان انرژی اتمی ایران اظهار داشت که تمام تلاش ماست که نظارت آژانس بین‌المللی انرژی اتمی بر برنامه هسته‌ای ایران مطابق با عرف باشد و تا امروز چنین بوده است. تاکید مقام رهبری است که نظارت آژانس، نظارتی باشد که عرف و متداول است و نباید نظارت بیشتر از عرف و صورت متداول باشد. همکاری ایران با آژانس به صورت داوطلبانه است و ایران در صدد است که همکاری اش به نحوی نباشد که زمینه ای را برای زیاده خواهی های آژانس یا سازمان های بین المللی ایجاد کند. [متن خبر]

قطعنامه مجمع عمومی ملل متحد مبنی بر عدم شناسایی وضعیت کریمه

نسیم زرگری نژاد

مجمع عمومی ملل متحد در ۲۷مارس ۲۰۱۴ قطعنامه پیشنهادی کانادا، کاستاریکا، آلمان، لیتوانی، اوکراین و لهستان را با عنوان "تمامیت سرزمینی اوکراین" با ۱۰۰ رأی موافق، ۱۱ رأی مخالف و ۵۸ رأی ممتنع به تصویب رساند.[متن قطعنامه، متن خبر. همچنین بنگرید به اخبار اوکراین در شماره های ۳۱ و ۳۲ این مجموعه] در مقدمه قطعنامه، بر تعهدات دولت ها براساس ماده ۲ منشور مبنی بر خودداری از تهدید یا توسل به زور علیه تمامیت سرزمینی یا استقلال سیاسی هر دولت و حل و فصل اختلافات با روشهای مسالمت آمیز، همچنین تعهد دولت ها براساس اعلامیه ۲۵۲۶ مجمع عمومی برای عدم اجازه دولت ها به استفاده دولت دیگر از سرزمینشان به منظور تهدید یا توسل به زورعلیه دولتی دیگر یا تلاش برای ازمیان بردن یکپارچگی کلی یا جزئی و تمامیت سرزمینی یک دولت برخلاف استقلال سیاسی آن، تأکید شد.[متن منشور، متن اعلامیه] طبق قطعنامه، همه پرسی در شبه جزیره کریمه اعتبار ندارد و همه پرسی نمی تواند در وضعیت جمهوری خودمختار کریمه یا

شهر سواستوپول هیچ تغییری ایجاد کند. همچنین در قطعنامه از دولت ها خواسته شد هیچ اقدامی نکنند که از آن تعبیر به شناسایی تغییر وضعیت آن منطقه شود. نماینده روسیه پس از رأی گیری به عنوان دولت مخالف گفت از همه می خواهد که به انتخاب های ارادی احترام بگذارند. به علاوه دولت او نمی تواند حق تعیین سرنوشت مردمان کریمه را نپذیرد. روسیه و کریمه تاریخ و فرهنگ مشترک دارند و تصمیم سال ۱۹۵۴ برای جدایی کریمه و انتقال آن به خاک اوکراین خودسرانه بوده است. نماینده اتحادیه اروپایی نیز گفت که آن اتحادیه نه همه پرسی غیرقانونی و نه الحاق کریمه به روسیه را مورد شناسایی قرار نمی دهد. نماینده آمریکا به همین ترتیب اعلام کرد که با تصویب این قطعنامه، دولت ها نشان داده اند که خطوط مرزی تنها یک پیشنهاد نیستند . آمریکا با وجود آنکه حق تعیین سرنوشت را یک ارزش می داند، کریمه را بخشی از خاک اوکراین می شناسد. پیش از برگزاری همه پرسی در منطقه کریمه در ۱۶ مارس ۲۰۱۴ و جدایی آن از اوکراین، نماینده دایم اوکراین درملل متحد به ریاست شورای امنیت ملل متحد سه نامه تسلیم کرد.[متن خبر، متن نامه اول، متن نامه دوم، متن نامه سوم] او در نامه های مورخ ۹ مارس و ۱۰ مارس از ریاست شورای امنیت خواست تا براساس مواد ۳۴ و ۳۵ منشور ملل متحد و قاعده ۳ آیین کار آن شورا جلسه علنی برگزار کند و براساس قاعده ۳۷ آیین کارشورای امنیت تقاضا کرد که نخست وزیر اوکراین اجازه شرکت در جلسه و قرائت بیانیه داشته باشد.[متن منشور، متن آیین کار] نماینده دایم اوکراین در ملل متحد همچنین درنامه خود به تاریخ ۷ مارس ۲۰۱۴ نسبت به تصمیمات عجولانه در مورد وضعیت آینده کریمه و درنتیجه ایجاد تنش و تفرقه خصوصاً میان اقوام هشدار داد. او با استناد به کمیساریای عالی اقلیت های ملی سازمان امنیت و همکاری اروپایی، بیان داشت که قوم تاتارهای کریمه موضع متفاوتی نسبت به اکثریت شبه جزیره گرفته است و به همین خاطر آنها آسیب پذیر هستند.[متن سخنان] او همچنین ضمن غیرمشروع دانستن تصمیم پارلمان کریمه به برگزاری همه پرسی به پیوست نامه خود بیانیه مردم تاتار کریمه را مبنی بر تحریم تمام مراحل همه پرسی اضافه نمود تا دلیل دیگری به شورا برای غیرقانونی بودن تقاضای جدایی طلبان ارائه کرده باشد. در آن بیانیه قوم تاتار کریمه تصمیم به همه پرسی را عملی مجرمانه و برخلاف منافع اکثریت قریب به اتفاق چندملیتی جمعیت کریمه و همچنین عملی تحریک آمیز باهدف تشدید تنش در کریمه خواندند. شایان ذکر است در ۱۳ مارس دولت اوکراین درخواست میان دولتی (Inter-State Application) به دیوان اروپایی حقوق بشر علیه روسیه براساس ماده ۳۳ کنوانسیون اروپایی حقوق بشر تسلیم نمود و براساس قاعده ۳۹ آیین دادرسی دیوان از آن نهاد خواست که با صدور دستورموقت از روسیه بخواهد از اقداماتی که زندگی و سلامت غیرنظامیان در خاک اوکراین را به خطر اندازد جلوگیری کند. [متن کنوانسیون، متن آیین دادرسی و متن خبر] رئیس بخش سوم دیوان با درنظر گرفتن خطر ادامه نقض شدید کنوانسیون اروپایی حقوق بشر، تصمیم به اعمال قاعده ۳۹ گرفت و از هردو دولت خواست که از

اقداماتی که نقض حقوق مندرج در کنوانسیون افراد باشد، به ویژه اقدام های نظامی بپرهیزند و مطابق با کنوانسیون و با احترام ویژه به حق حیات و ممنوعیت رفتارغیرانسانی و ترذیلی اقدام کنند.

تصمیم دیوان بین المللی کیفری به گزارش عدم همکاری کنگو در بازداشت البشیر به شورای امنیت و مجمع دولت های عضو اساسنامه رم

حسن کمالی نژاد

شعبه دوم پیش رسیدگی در ۹ آوریل ۲۰۱۴ موضوع عدم همکاری جمهوری دموکراتیک کنگو با دیوان در بازداشت البشیر به رغم صدور دو قرار بازداشت و همچنین تصمیم دیوان پیش از سفر البشیر به کنگو را به شورای امنیت ملل متحد و مجمع دولت های عضو اساسنامه رم گزارش داد.[متن تصمیم] کنگو دلیل عدم همکاری اش با دیوان را تأخیر دیوان در اعلام موضوع به آن و همچنین پیچیدگی و دشواری حقوقی و عملی موضوع بازداشت رییس یک دولت اعلام کرد. کنگو بیان داشت که آن دولت از یک سو عضو اساسنامه رم و از سوی دیگر عضو اتحادیه آفریقایی است و عمرالبشیر به دعوت اتحادیه آفریقایی برای شرکت در یک اجلاس به کنگو آمده بود. ضمن آنکه، بازداشت البشیر به عنوان رییس یک دولت پیامدهای سنگینی برای آن به همراه داشت. گذشته از این، وی بر اساس حقوق بین الملل عرفی از مصونیت برخوردار بود و اتحادیه آفریقایی طی قطعنامه ای اعلام کرده است که هیچ رییس دولت آفریقایی نباید در یک دادگاه یا دیوان بین المللی محاکمه شود. [بنگرید به شماره ۲۳ این مجموعه] همچنین، البشیر تاکنون به برخی دیگر از کشورهای عضو اساسنامه مانند جیبوتی، کنیا و نیجریه سفر کرده است و عدم اجرای قرار بازداشت از سوی آن ها حاکی از اعتقاد آن ها به مصونیت البشیر است. شعبه به رغم پذیرش ادعای کنگو در سختی اجرای قرار بازداشت، آن را قانع کننده نمی داند. چرا که دفتر دیوان بی درنگ پس از صدور دو قرار بازداشت البشیر، آن را به همه دولت های عضو اعلام کرد و اجرای قرار از سوی کنگو نیازمند تصمیم جدیدی از طرف دیوان نبود. ضمن آنکه در صورت وجود مشکل، مقامات کنگویی می بایست بر اساس مفاد اساسنامه و قواعد دیوان، شعبه را از مشکل اجرای قرار آگاه می کردند. کنگو با امتناع از اجرای قرار، این واقعیت که دیوان یگانه مرجع تصمیم گیری در مورد مصونیت داشتن البشیر است را نادیده گرفته است. شعبه انکار نمی کند که براساس قواعد حقوق بین الملل سران دولت ها نزد دادگاه های ملی دولت دیگر دارای مصونیت شخصی هستند. اما قطعنامه ۱۵۹۳ شورای امنیت مصونیت رییس دولت ثالث نزد دیوان را نادیده می گیرد و قطعنامه مصونیت البشیر را آنگونه که در ماده ۹۸ اساسنامه پیش بینی شده است (سلب مصونیت یک مقام دولتی با همکاری داوطلبانه دولت ثالث) به طور تلویحی از بین برد. علاوه بر این، قطعنامه اتحادیه آفریقایی که کنگو برای اعطای مصونیت به البشیر و عدم

همکاری با دیوان به آن استناد می کند با قطعنامه شورای امنیت در تعارض است و تعارض بین تعهدات در این وضعیت با استناد به مواد ۲۵ (تعهد دولت ها به اجرای تصمیم های شورای امنیت) و ۱۰۳ منشور (برتری تعهدات دولت ها ناشی از منشور بر دیگر تعهدات معاهده ای آن ها) حل می شود. به علاوه پذیرش اینکه یک سازمان بین المللی (اتحادیه آفریقایی) بدون آگاهی و رضایت پیشین کنگو در سرزمین آن یک نشست بین المللی برگزار کند دشوار است. همچنین، سفر البشیر به دیگر کشورها و عدم اجرای قرار از سوی آنها، عذری برای عدم اجرای تعهدات کنگو نیست. شعبه در پایان نتیجه می گیرد با توجه به نادیده گرفتن مفاد اساسنامه رم و همچنین قطعنامه شورای امنیت مناسب است که موضوع به شورای امنیت و مجمع دولت های عضو اساسنامه گزارش شود. شعبه همچین خاطر نشان می کند که اگر شورای امنیت وضعیتی را با استناد به فصل هفتم منشور ملل متحد و به سبب تهدید صلح و امنیت بین المللی به دیوان ارجاع می شود، لازم است که شورا برای حفظ صلح و امنیت بین المللی موارد تخلف از آن قطعنامه (که دیوان گزارش می دهد) را پیگیری و اقدام مقتضی به عمل آورد؛ در غیر این صورت ارجاع وضعیت ها به دیوان و عدم پیگیری بعدی شورا کاری بیهوده خواهد بود.

رأی دادگاه بین المللی کیفری یوگسلاوی سابق در خصوص درخواست تبرئه ملادیچ

نسیم زرگری نژاد

شعبه اول بدوی دادگاه بین المللی کیفری یوگسلاوی سابق در ۱۵ آوریل ۲۰۱۴ درخواست رادکو ملادیچ را که براساس قاعده ۹۸ مکرر آیین دادرسی و ادله دادگاه، تقاضای تبرئه داشت، رد کرد.[متن خلاصه رأی، متن آیین دادرسی و ادله] قاعده ۹۸ مکرر آیین دادرسی و ادله دادگاه بیان می کند که "پس از پایان یافتن تعقیب های قضایی پرونده، شعبه بدوی باید پس از شنیدن درخواست های شفاهی طرفین با تصمیمی شفاهی، درصورتی که هیچ مدرکی برای اثبات محکومیت وجود نداشته باشد، رأیی را مبنی بر تبرئه متهم از تمام موارد صادر کند." ملادیچ که فرمانده پیشین ارتش صرب های بوسنی بود، پیش از این به اتهام ژنوسید و بسیاری از جنایات دیگر بر ضد مسلمانان بوسنی، بوسنی های کروات و دیگر غیرنظامیان غیرصرب بوسنی در فاصله می ۱۹۹۲ تا اواخر ۱۹۹۵، تحت تعقیب قرار گرفت.[متن کیفرخواست ها علیه ملادیچ] شعبه بدوی در ۱۷ مارس ۲۰۱۴ درخواست شفاهی متهم و پاسخ دادستان به آن درخواست را شنید. متهم از شعبه، چهار درخواست داشت. نخست، تفسیر شعبه از واژه "موارد" (Counts) در قاعده ۹۸ مکرر مضیق است و براساس آن تنها زمانی می توان به آن قاعده استناد نمود که منظور تمامی موارد باشد و نه یک حادثه یا اتهام فردی، اما برخلاف برداشت شعبه متهم معتقد است هدف قاعده و نیت تدوین کنندگان نمایانگر

تفسیر وسیع تری است. هدف تدوین کنندگان ساده کردن پرونده با حذف ادعاهایی است، که باقی نمی مانند تا سرعت دادرسی تضمین شود. دوم، شعبه برخی از موارد اتهامی از جمله اتهامات درخصوص تخریب بناهای فرهنگی ومکانهای مقدس را در کیفرخواست کنار بگذارد. سوم، دادستان زمانی که از اتهام براساس بند ۳ ماده ۷ اساسنامه (مسئولیت مافوق) سخن می گوید نتوانسته مشخص کند که برچه افرادی یا گروه هایی، متهم باید کنترل قانونی(دوژوره) یا عملی(دوفاکتو) می داشته است. گذشته از آن دلایل معتبری وجود دارد که اثبات کند او جز برارتش صرب بوسنی بر دیگر گروه های مسلح کنترلی نداشته است. چهارم، درخصوص اتهام ژنوسید، او معتقد است همان طور که دیوان بین المللی دادگستری در پرونده اجرای کنوانسیون پیشگیری و مجازات ژنوسید می گوید، زمانی که نیت خاص نابودی یک گروه تحت حمایت وجود نداشته باشد اتهام ژنوسید باید برطرف شود.[متن رأی و اساسنامه] به علاوه اوهمان گونه که میلوسوویچ نیز به آن شهادت داده است، با عمل نکردن به دستورهای نظامی درخصوص جداسازی سربرنیتسا از زپا (Zepa) و ایجاد بی امنی در آن دوشهر به گونه ای که دیگر امید به زندگی برای ساکنان باقی نماند ، نشان داده است که با نقشه مشترک برای ژنوسید همراه نشده است. درخصوص نخستین درخواست، شعبه بدوی بیان داشت که قاعده ۹۸ مکرر یک اصل شکلی است که درنتیجه حق متهم بر فرض بی گناهی تدوین شده است. اصلاحات آیین دادرسی در سال ۲۰۰۴ نیز نشان می دهد که هدف آن اصل ساده کردن پرونده به نفع اصل اقتصاد قضایی(Judicial Economy) بوده است چراکه اصلاحات سبب شده است که آن تصمیم به جای کتبی، شفاهی بوده و به جای آنکه شعبه براساس اتهامات فردی برمبنای قاعده تصمیم گیرد براساس موارد موجود در کیفرخواست درخواست را بررسی کند.[اصلاحات] در باره دومین درخواست، شعبه تنها بیان داشت که مواردی که متهم برشمرده است بسیار محدودتر از آن است که شعبه با توجه به تحلیل خودش از قاعده ۹۸ مکرر بخواهد آنها را بر آن مبنا بررسی کند. در پاسخ به سومین درخواست شعبه اظهارداشت که شکل های گوناگون از مسئولیت کیفری برای تمامی موارد کیفرخواست مطرح شده است و تعداد آنها برای آنکه مدرکی را برای محکومیت وی براساس یکی از اشکال مسئولیت فراهم کنند، کافی است. همچنین درنهایت بیان داشت که مواردی که متهم در چهارمین خواسته بیان کرده است نیز محدودتر از آن هستند که شعبه به بررسی آنها بپردازد. برای مثال مسئله سوء نیت خاص برای یک جرم نمی تواند اثری بر عناصر کلی و لوازم آن جرم بگذارد که باید براساس ماده ۳ و ۵ اساسنامه به اثبات برسند. بنابراین شعبه با رد درخواست متهم بیان داشت که درخواست تبرئه براساس ماده ۹۸ مکرر باید براساس تمامی موارد اتهامی نه برخی اتهامات خاص دریک مورد اتهام باشد.

نگرانی ملل متحد در خصوص انجام کمک های انساندوستانه و وضعیت حقوق بشر در میانمار

فاطمه یاوری

گزارشگر ویژه ملل متحد در مورد وضعیت حقوق بشر در میانمار در روز ۷ آوریل ۲۰۱۴، وضعیت را بسیار خطرناک توصیف کرد و در خصوص احتمال وقوع جنایت ضد بشریت نسبت به جمعیت روهینگیایی مسلمان در آن سرزمین در سطح وسیع هشدار داد. [متن گزارش] به عقیده او، متوقف ساختن کمک های انساندوستانه، حملات اخیر به نیروهای ملل متحد و سازمان های مردم نهاد، منجر به آسیب پذیری هر چه بیشتر افراد نیازمند گردیده است. گزارشگر ویژه تصمیم اخیر حکومت میانمار مبنی بر به رسمیت نشناختن جمعیت روهینگیایی به عنوان تبعه میانمار در سطح ملی (در سرشماری ملی) مغایر با استانداردهای حقوق بشری دانست. چرا که به رسمیت شناختن هویت های فرهنگی توسط خود آنها و نیز در سطح ملی، پایه و مبنای جمع آوری اطلاعات نژادی و قومیتی محسوب می شود و به احترام به حق هر شخص برای داشتن هویت خاص فرهنگی خود باز می گردد. رویکرد حکومت میانمار به نظر در مغایرت با استانداردهای حقوق بشری می باشد. در میانمار در سال ۱۹۸۲ قانون حقوق شهروندی به تصویب رسید که به واسطه آن از میان ۱۴۴ قومیت موجود در آن کشور ۱۳۵ قومیت حق شهروندی دریافت کردند و ۹ دسته از اقوام اقلیت از حق شهروندی محروم شدند که بزرگترین آن ها، قوم روهینگیا است. ضمن آنکه دولت میانمار برای رفع اختلافات و مشکلات میان مسلمانان و بوداییان، سیاست کوچ اجباری کل ۶ میلیون مسلمان روهینگیایی را از منطقه آرکان اتخاذ کرده‌است. البته آمار رسمی جمعیت روهینگیا ۶ میلیون نفر است اما طبق آمار غیر رسمی جمعیت این قوم که صد در صد آنها مسلمان هستند به ۸ میلیون نفر می‌رسد. به واسطه این سیاست دولت نزدیک به ۱۵۰ هزار نفر از مسلمانان آرکان به بنگلادش، ۵۰ هزار نفر به تایلند و ۴۰ هزار نفر به مالزی و تعداد زیادی به دیگر کشورهای آسیایی مهاجرت کردند. همین عوامل سبب وقوع درگیری و اعمال خشونت های بسیار علیه گروه های نژادی به ویژه مسلمانان روهینگیایی گردید به طوری که تا کنون در نتیجه اعمال خشونت های نژادی و مذهبی حدود هزاران نفر آواره و کشته شده اند. [برای مطالعه بیشتر] همچنین والری آمو، مسئول امور انساندوستانه و هماهنگی امدادرسانی های فوری ملل متحد، در بیانیه ۲۳ ژانویه ۲۰۱۴ در خصوص وضعیت میانمار از افزایش وحشتناک خشونت نسبت به غیرنظامیان ابراز نگرانی کرد و از حکومت میانمار خواست تا اقدامات لازم را برای تضمین حمایت همه جانبه از غیر نظامیان و دسترسی پیوسته امدادرسانان به مناطق آسیب دیده برای کمک رسانی به غیرنظامیان انجام دهد و نیز تحقیق و بررسی بی طرفانه وقایع را آغاز کند. ضمن اینکه به حقوق کسانی که تعقیب و دستگیر می شوند احترام گذاشته شود. به علاوه، نماینده ویژه ملل متحد در میانمار در ۱۰ آوریل ۲۰۱۴، ضمن محکوم کردن حملات اخیر به نیروهای ملل متحد و سازمان های مردم نهاد توسط حکومت فعلی میانمار، بر الزام آن به تعقیب و محاکمه مرتکبان از طریق ایجاد یک کمیسیون تحقیق تأکید کرد. [متن بیانیه] شایان ذکر است، در گزارش ۲۵ اکتبر ۲۰۱۳ گزارشگر ویژه ملل متحد خواسته بود تا همه مراحل اصلاحات داخلی در میانمار با

رعایت قواعد حقوق بشری انجام گیرد. بر اساس گزارش، دولت میانمار اقدامات مهمی را برای انجام اصلاحات دموکراتیک و نیز اقداماتی نظیر آزادی صدها نفر از زندانیان محکوم، آزادی بیشتر رسانه ها، داشتن پارلمان فعال تر و مانند آن اتخاذ کرد که آن اصلاحات باید پیشرفت بهتری داشته باشد و همچنین فرآیند اصلاحات باید همراه با رفع کاستی های حقوق بشری باشد. گزارش بر اهمیت توافق های ۱۳ گانه آتش بس و توقف درگیری ها بین گروه های مسلح نژادی و توافق ملی آتش بس تأکید می کند. از نظر گزارشگر ویژه، بی توجهی به اعمال تبعیض علیه مسلمانان یا جمعیت روهینگیایی نگران کننده است و اصلاح و بازنگری برخی از مواد قانون اساسی میانمار برای حرکت به سمت حکومتی دموکراتیک و برای پیشبرد اصلاحات ملی امری لازم است.[متن گزارش]

انعقاد پروتکل ضمیمه به کنوانسیون ۱۹۶۱ راجع به جرایم ارتکابی در هواپیما

حسن کمالی نژاد

۱۰۰ دولت عضو سازمان بین المللی هواپیمایی کشوری (ایکائو) و ۹ سازمان بین المللی پس از ۴ سال مذاکره در ۷ مارس ۲۰۱۴ پروتکل الحاقی به کنوانسیون ۱۹۶۳ توکیو راجع به جرایم ارتکابی در هواپیما که به مسأله متداول مسافران اخلالگر و متمرد در پروازهای تجاری می پردازد را در مونترال کانادا منعقد کردند. [متن پروتکل و متن کنوانسیون] پروتکل دربردارنده سه دسته از مقررات است: صلاحیت، فهرست جرایم و مأموران امنیتی درون هواپیما. مسافران اخلالگر و متمرد معضل شایع پروازهای تجاری در سال های اخیر است که موجب بی نظمی و بی انضباطی در پرواز می گردد. چنین رفتارهایی مانند برخورد فیزیکی دو مسافر با یکدیگر یا امتناع مسافر از رعایت دستورها ایمنی مانند بستن کمربند ایمنی، همیشه با یک اقدام مجرمانه برابری نمی کنند، اما ممکن است ایمنی پرواز را به خطر اندازند. معضل مسافران اخلالگر ابتدا در سال ۱۹۹۷ توسط ایکائو مورد توجه قرار گرفت که منتهی به تصویب قطعنامه A33-4 (۲۰۰۱) گردید. قطعنامه یاد شده یک قانون نمونه به دولت ها پیشنهاد داد. [متن قطعنامه] با این حال، مشکل مسافران بی انضباط و اخلالگر فراگیر شد به نحوی که ایکائو مجبور به اتخاذ اقدامی جدی (انعقاد پروتکل جدید) گردید. [بنگرید به گزارش سال ۲۰۱۳ کمیته حقوقی ایکائو] در خصوص صلاحیت نسبت به اعمال ارتکابی در هواپیما، صلاحیت دولت متصدی هواپیما و صلاحیت دولت محل فرود مقرر شده است. در واقع، پروتکل اصلاحی به نحو قابل توجهی توانایی دولت های عضو ایکائو در گسترش صلاحیتشان بر جرائم مرتبط با دولت متصدی یا دولت محل فرود را گسترش می دهد. مقررات جدید صلاحیت دولت محل ثبت هواپیما و صلاحیت ناشی از قوانین ملی (پیش بینی شده در کنوانسیون توکیو) را تحت تأثیر قرار نمی دهد. پیش بینی صلاحیت برای دولت متصدی هواپیما بدان سبب است که با توجه به رویه رو به گسترش شرکت های تجاری در اجاره هواپیماهای خارجی (۴۰ درصد مجموع هواپیماهای

جهان)، دولت متصدی (دولت متبوع شرکت اجاره کننده هواپیما) ممکن است غیر از دولت محل ثبت باشد که به طور واقعی کنترلی بر هواپیما ندارد. پروتکل با پیش بینی صلاحیت برای دولت محل فرود در صدد زدودن کاستی های موجود است. برای مثال در صورتی که هواپیمایی که حامل یک مجرم است در سرزمین یک دولت فرود می آید و آن دولت بر اساس اصول سنتی صلاحیت (عدم صلاحیت نسبت به جرایم ارتکابی در سرزمین خارجی، جرایم ارتکابی در یک هواپیمای خارجی یا جرایم ارتکابی توسط یک بیگانه علیه بیگانه دیگر)، صلاحیت رسیدگی به جرم را ندارد. در مورد فهرست جرایم، بیشتر دولت ها از گنجانده شدن دو دسته جرایم حمایت کردند: حمله فیزیکی یا تهدید به حمله فیزیکی علیه خدمه و خودداری از اجرای دستورهای ایمنی قانونی خدمه. [بنگرید به اسناد کنفرانس از جمله پیشنهادهای دولت ها و سازمان های بین المللی] همچنین سند مذکور برای نخستین بار، برای افزایش امنیت هوانوردی به طور صریح وجود مأموران امنیتی درون هواپیما را به طور قانونی شناسایی و مورد حمایت قرار می دهد. وجود مأموران امنیتی در هواپیماهای تجاری به ویژه پس از حادثه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ افزایش چشمگیر یافت. بر اساس مفاد پروتکل، خلبانی که هدایت هواپیما را بر عهده دارد می تواند از مأموران امنیتی بخواهد (نه اینکه فرمان دهد) اقداماتی را علیه مسافرانی که احتمال اخلالگری آن ها را می دهد، اتخاذ کنند. قراردادن مأموران امنیتی در هواپیماها به موجب موافقت نامه های خاص بین دولت های مربوط خواهد بود. پروتکل ۶۰ روز پس از تودیع بیست و دومین سند تصویب لازم الاجرا خواهد شد. شایان ذکر است که به رغم ارتباط اصلاحیه های کنوانسیون با ایران، به ویژه تجربه طولانی استفاده از مأموران امنیتی در مدت پرواز از ابتدای دهه ۱۳۶۰ تاکنون، هیچ هیأتی از ایران در کنفرانس حقوق هوایی راجع به اصلاح کنوانسیون توکیو شرکت نداشت. [بنگرید به فهرست هیأت های شرکت کننده]

لازم الاجرا شدن پروتکل الحاقی سوم کنوانسیون حقوق کودک

فاطمه یاوری

در ۱۹ دسامبر ۲۰۱۱ مجمع عمومی ملل متحد سومین پروتکل الحاقی کنوانسیون در مورد آیین های اجرایی و مکاتبات را تصویب نمود که به موجب این پروتکل هر کودک به تنهایی میتواند شکایات خود در مورد نقض خاص حقوق خود به موجب کنوانسیون و دو پروتکل الحاقی آن را ارائه نماید. این پروتکل تا فوریه ۲۰۱۲ برای امضا باز بود و پس از تصویب ده دولت عضو ملل متحد مطابق نظام داخلی شان در آوریل ۲۰۱۴ لازم الاجرا گردید.[متن پروتکل] کنوانسیون حقوق کودک تا پیش از تصویب پروتکل ۲۰۱۴، دارای دو پروتکل الحاقی دیگر در خصوص شرکت کودکان در مخاصمات و نیز در مورد فروش کودکان، فحشای کودکان و هرزه نگاری کودکان بود. پروتکل جدید

نیز باید سندی جهانی شود و به منظور دسترسی هر چه بهتر و راحت تر کودکان آسیب دیده، این پروتکل اختیاری باید در سطح ملی منتشر شده و دولتها موظفند آن را به اطلاع همگانی رسانده و با آگاهی دادن به کودکان، آنها را از حقوق خودشان و راه های شکایت از نقض این حقوق مطلع کنند.[متن کامل خبر] همچنین کمیته حقوق کودک، متشکل از ۱۸ متخصص بی طرف، بر نحوه اجرای کنوانسیون حقوق کودک توسط دول عضو نظارت دارد. کمیته مزبور هم چنین بر نحوه اجرای ۲ پروتکل اختیاری الحاقی به کنوانسیون نظارت دارد.[برای مطالعه بیشتر]کارشناسان حقوق کودک ملل متحد این حرکت را سرآغاز عصر جدیدی در حقوق کودک می دانند؛ چرا که در این چارچوب یک کودک میتواند حقوق خود را بشناسد و اجرای آن را مطالبه کند. نکته مهم آن است که این سند چنین قابلیتی را برای کودکان به رسمیت می شناسد. طبق نظر کمیته حقوق کودک با گذشت ۲۵ سال از تصویب کنوانسیون، حقوق کودکان هم چنان به طور مداوم با اعمال خشونت، استثمار و سوء استفاده ازآنها نقض می گردد و تصویب این پروتکل از سوی دولتها در حقیقت گشودن راهی برای دسترسی کودکان به عدالت است. بنا بر اظهارات رییس کمیته حقوق کودک، چنین فرآیندی گامی بزرگ در زمینه اجرای حقوق کودک است. دولت ها ملزم هستند تا سیستم داخلی خودشان را توسعه دهند و بدین ترتیب تضمین کنند که حقوق کودک مورد احترام و حمایت قرار بگیرد و صدای کودکان شنیده شود. وی همچنین افزود که کمیته، تدابیری را در نظر دارد تا اطمینان یابد که از کودکان برای طرح شکایت، بهره گیری نخواهد شد و آنان مورد سوء استفاده قرار نمی گیرند. به علاوه درهنگام بررسی، دیدگاه های کودکان لحاظ می گردد.[متن بیانیه] براساس پروتکل الحاقی سوم، کمیته ممکن است از دولت مربوط بخواهد تا اقدامات لازم برای حفاظت از کودک یا گروهی از کودکان را انجام دهد یا از هرگونه تلافی خودداری کند. در پایان بررسی، چنانچه یک دولت ناقض کنوانسیون شناخته شود، کمیته توصیه هایی خاص به آن دولت خواهد کرد.[برای مطالعه بیشتر] از میان چهل و پنج دولت امضا کننده پروتکل، دولتهایی که پیشتر آن را تصویب کرده بودند عبارت اند از: آلبانی، بولیوی، گابن، آلمان، مونته نگرو، پرتغال، اسپانیا، تایلند، اسلواکی.[متن بیانیه]

* خواننده گرامی!

مایهٔ خوشحالی گروه «تازه های ملل متحد» است که انتقادها و پیشنهادها در خصوص این مجموعه را به نشانی رایانامه unln@iauns.org ارسال کنید.

با تشکر